

EAE-KO EKONOMIAREN TESTUINGURUA

Munduko ekonomiaren bilakaera

2015ean, munduko ekonomia jarduerak pausuak eman zituen suspertzeko bidean, baina hazkunde tasa zertxobait moteldu zen aurreko urtean lortutakoaren aldean. Azaleratzen ari diren hainbat herrialderen egonkortasunaz dauden ziurgabetasun makroekonomikoak, lehengaien salneurri txikiak eta merkataritza salerosketen jaitsiera dira, truke tasen eta kapital fluxuen gorabehera gero eta handiagoekin batera, gehikuntza txikiago hori azaltzen duten arrazoi nagusietako batzuk. Zehazkiago adierazita, NDFren lehen zenbatespenen arabera, munduko BPGa %3,1 hazi zen 2015ean, hots, aurreko urtean eskuratutako tasa baino hiru hamarren gutxiago. Tasa hori, azken urteetan jasotakoaren antzekoa den arren, krisia hasi zenetik eskuratu den txikiena da, salbuespen bakarra 2009an pairatutako amiltzea (%0,0) delarik. Halaber, agerian uzten ditu munduko ekonomia nagusi batzuek aurrean dituzten zailtasunak hazkundea suspertzeko.

EKONOMIAREN ALDAGAI NAGUSIAK

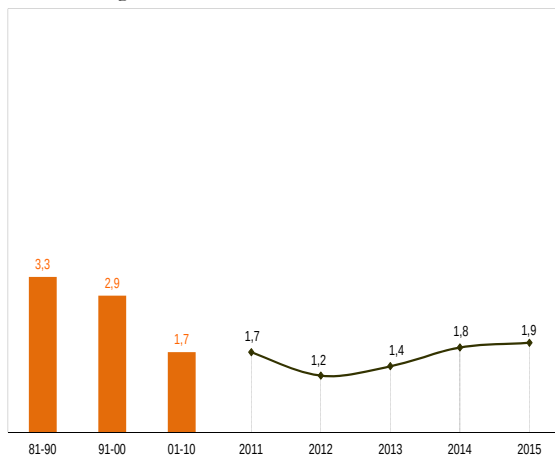
	BPG erreala		Inflazioa		Langabezia tasa	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Mundua	3,4	3,1	3,2	2,8	---	---
Ekonomia garatuak	1,8	1,9	1,4	0,3	7,3	6,7
AEB	2,4	2,4	1,6	0,1	6,2	5,3
Japonia	-0,0	0,5	2,7	0,8	3,6	3,4
Europar Batasuna	1,4	1,9	0,5	0,0	10,2	9,4
Alemania	1,6	1,7	0,8	0,1	5,0	4,6
Frantzia	0,2	1,2	0,6	0,1	10,3	10,4
Erresuma Batua	2,9	2,3	1,5	0,0	6,1	5,3
Italia	-0,3	0,8	0,2	0,1	12,7	11,9
Espainia	1,4	3,2	-0,2	-0,6	24,5	22,1
Garapen bidean daudenak	4,6	4,0	4,7	4,7	---	---
Asia	6,8	6,6	3,5	2,8	---	---
Txina	7,3	6,9	2,0	1,4	4,1	4,1
Amerika latina eta Karibea	1,3	-0,1	4,9	5,5	---	---
Trantsizioan dauden herrialdeak	2,8	3,5	3,8	2,9	---	---

Iturria: NDF, Txinako National Bureau of Statistics eta Eurostat.

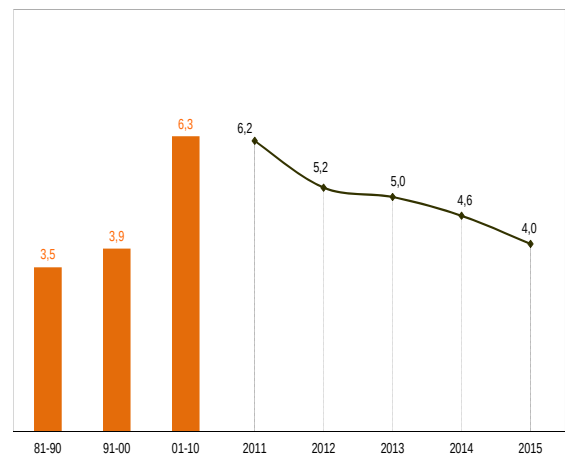
Ekonomia eremuka, herrialde aurreratuetan lortu zen hobekuntza txikia ezerezean geratu zen azaleratzen ari diren ekonomiek nozitu zuten moteltzearen ondorioz. Azken herrialde horiek oso portaera heterogeneoa erakutsi zuten herrialde eta eremuen artean. Azkenik, inflazioaren presioak gutxitu ziren, oro har, herrialde aurreratuetan, eta goranzko joera arinari eutsi zioten garapen bidean dauden herrialde batzuetan.

Barne produktu gordina Urte arteko aldakuntza tasak

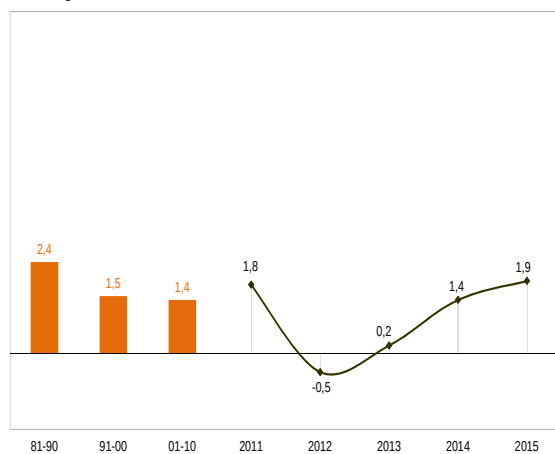
Ekonomia garatuak

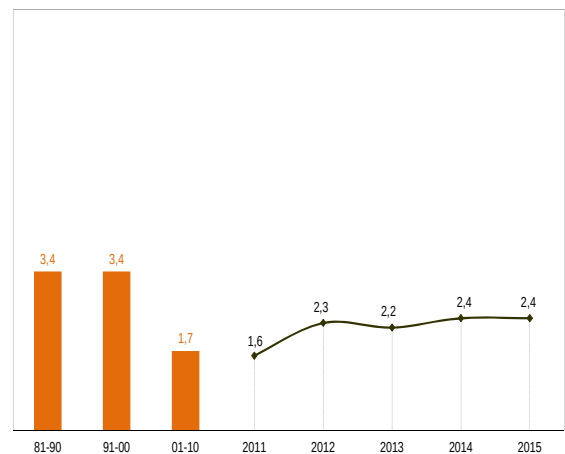
Azaleratzen ari diren ekonomiak

Europar Batasuna

AEB

Iturria: NDF eta Eurostat.

Munduko ekonomiaren hazkundera ekonomia aurreratuek erakutsi zuten sendotasunean oinarritu zen. Finantzaziorako baldintza oso egokitzailak, lan merkatuen hobekuntzak, lehengaien prezio apalek eta arlo pribatuaren zorgabetze prozesuaren eragin kaltegarrien gutxitzeak osatzen zuten orduko testuingurua. Zehazkiago adierazita, ekonomia aurreratuak %1,9 hazi ziren urteko batez bestekoan, AEBetako sendotasunak eta Europar Batasunaren bizitasun berreskuratuak bultzatuta. Beraz, 2014an baino hamarren bat gehiago hazi ziren, azken hogeita bost urteko batez bestekotik (%2,1) hurbil. Hala eta guztiz ere, eta eremu hori osatzen duten herrialdeetan joera orokorra hobekuntzakoa izan zen arren, haietako batzuetan oraindik irauten dituzten desorekek alde handiak erakutsi zituzten beraien artean. Izan ere, Europar Batasunaren barnean BPGaren hazkunde tasak Greziako %-0,2aren eta Maltaan eskuratutako %6,3aren artean kokatu ziren.

Azaleratzen ari diren ekonomiek, berriz, moteltzera jo zuten berriro, 2010ean jaso zuten %7,5 hartatik bizi duten bosgarrena baita. Apaltze horren azpian, garapen bidean dauden ekonomia nagusiez dagoen ziurgabetasuna, enpresen jarduerarako giro ezegokia eta finantzaziorako baldintza gogorragoak daude. Hain zuzen ere, lehengaien prezioen beherakadak produktu horiek esportatzen dituzten ekonomien moteltze bizia eragin zuen. Horixe da Amerika Latinoa eta Karibea biltzen dituen eremuaren jaitsierak islatzen duena, 2015ean %0,1 murriztu baitzen. Jaitsiera hori 1983tik jaso duen bigarrena da, 2009ko krisi gogorrean bizi izandakoa ere kontuan hartuta. Venezuela nabarmendu behar da bere egoera prekarioarengatik, bigarren beherakada jarraitua kateatu zuelako eta %-5,7ko datua eskuratu zuelako, 2003tik inoiz izan duen okerrean. Halaber, prezioek neurririk gabe egin zuten gora eta inflazioa %158aren gainetik kokatu zela kalkulatu da. Brasil ere kaltetuta atera zen koiuntura horretan eta bertako BPGa %3,8 murriztu zen. Industria eta zerbitzuak tasa negatibotan murgilduta daude, 1990etik bizi duen atzeraldirik bizienean.

Halere, prezioen jaitsierak on egin zien lehengaiak inportatzen duten herrialdeei, eusteko ahalmen handiagoa erakutsi baitzuten, nahiz eta bizitasun apur bat galdu zuten aurreko urteetan jasotako hazkunderen aldean. Zehazkiago, Asian, India izan zen ekonomia dinamikoenetakoa bat, BPGaren hazkundera %7,3an kokatuta, hots 2014an baino hamarren bat gehiago. Txinak, ordea, lurreratze leunarekin jarraitu zuen eta %6,9 hazi zen, aurreko urteko emaitza baino lau hamarren gutxiago jasota. Azaleratzen ari den Europak bakarrik eskuratu zituen 2014koak baino hazkunde handiagoak, Eurogunearen hazkundeak izan zuen suspertzeak, petrolioaren merkatzeak eta finantzaziorako baldintza egokiek lagundu ziotelako. Hain zuzen ere, eremu horretako herrialde ia guztiek aurreko urtekoak baino emaitza hobeak lortu zituzten eta eremuk BPGa %3,5 hazi zen, 2014an lortutako datua baino zazpi hamarren gehiago direlarik.

Analisia herrialdeka

Azken urteetan eta 2013 arte, Txinako ekonomia inbertsioan eta aldeko kanpo saldo batean oinarritu zen. Hain zuzen ere, 2000. urtean, inbertsioaren kuotak (zati handiena publikoa zen) BPGaren %35 biltzen zuen, eta urtez urte gorantz egin zuen, 2013an BPGaren %48 bereganatu arte. Aitzitik, kontsumo pribatuak pisua galdu zuen eta 2013an ekonomia jardueraren %36 hartu zuen. Horrek esan nahi du hamahiru urte horietan BPG errealearen batez besteko hazkunde batez ere inbertsioaren bultzada esanguratsu batean oinarritu zela. Hala eta guztiz ere, ekonomia eredu hori ez zen nahikoa izan epe luzean hazkunde orekatua eta jasagarria lortzeko, eta ezinbestekoa zen beste eredu batera igarotzea, kontsumo pribatuan eta zerbitzuetan oinarrituko zena.

2013tik eredu aldaketa horren ondorioak begi bistakoak dira BPGaren hazkunde zenbakietan, urratsez urrats apaldu direlako. Izan ere, 2015. urtean ekonomiaren etengabeko moteltzeak aurrera egin zuen, inbertsioaren gehikuntza erritmoa galgatu zelako eta esportazioen bilakaera gehiago ahuldu zelako. Aitzitik, kontsumo pribatuak eta zerbitzuek goranzko norabidea bizkortu zuten. Sektore horrek, lehenengo aldiz, Txinan sortutako aberastasun guztiaren %50 baino gehiago bereganatu zuen, %50,5era iritsita, 2014an bere pisua %48,1 izan zen bitartean. Zehazkiago, BPGaren hazkunde apaldu egin zen 2015ean, %6,9an kokatu arte, azken hogeita bost urteko tasarik txikiena baita. Halere, Txinako agintarien ustez, moteltze hori normaltasun berriaren ezaugarria da eta edozein krisi mota baztertuta dago.

AEBetan, ekonomia jarduerak sendo jarraitu zuen eta %2,4 areagotu zen 2015ean, aurreko urteko emaitza bera errepikatuz. Barne eskariak bultzatu zuen hazkunde osoa, kanpo arloak sei hamarren kendu zizkiolako jardueraren bilakaerari. Kontsumo pribatuan eginiko gastua altua izan zen, finantzaziorako baldintzak oraindik egokitzailak zirelako, prezioak gutxi igo zirelako eta kontsumitzaileen konfiantza areagotu zelako. Zehazkiago adierazita, kontsumo pribatua %3,1 hazi zen eta 2,1 puntu ekarri zizkion ekonomia jarduerari. Aipamen berezia merezi du gastu publikoaren bilakaerak, zeren eta BPGari hamarren bakar bat eman bazion ere, hazkunde positiboak berreskuratu zituelako, lau urtez jarraian jaitsierak pilatu eta gero.

Lan merkatuak bizitasun handia erakutsi zuen urte osoan zehar. Izan ere, 2015ean ekonomia estatubatuarrak 2,65 milioi enplegu sortu zituen eta kontratazioari dagokionez bigarren urte onena izan zen 1999tik, 2014an lortutako 3,1 milioi enpleguen ondoren. Langabezia tasa %5,0ra murriztu zen abenduan eta urte osoko batez bestekoa %5,3an kokatu zen. Prezioen bilakaerari dagokionez, inflazioak oso maila txikietan jarraitu zuen urte osoan zehar, %0,0tik

hurbil, energiaren merkatze biziaren ondorioz eta 2014ko bigarren seihilekotik dolarrak izan duen balio galerarengatik.

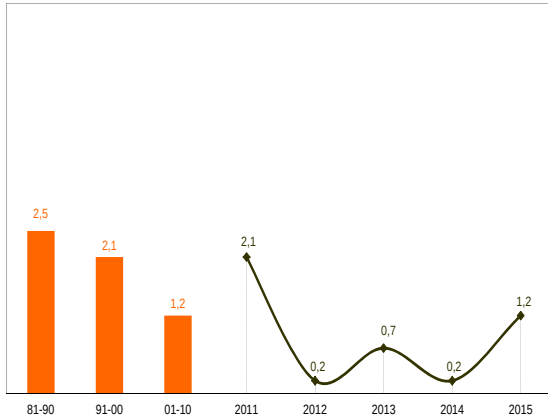
Japoniako ekonomia krisiaren ondorioak pairatzen ari da 2008tik eta ez da gai susperraldia finkatzeko. 2010ean hazkunde bizia lortu zuen, neurri handi batean faktore estatistikoak eraginda, baina 2011n tsunamiaren hondamendiak esportazioak eta kontsumoa kaltetu zituen, eta ekonomia japoniarrak behera egin zuen berriro. Bazirudien 2012an eta 2013an ekonomiak suspertzeko bidea aurkitua zuela, baina 2014an BEZaren igoera garrantzitsuak kalte egin zion berriro hazkundeari, susperraldia zapuztuz. 2015ean, BPGa %0,5 hazi zen, aurreko urteko emaitzaren aldean hobekuntza garrantzitsua baita, baina agerian uzten du Japoniako ekonomiaren ahuldadea. 2015ean kontsumo eta inbertsio publikoek hazkundera finkatu zuten, kontsumo pribatuak atzera egin zuelako berriro eta esportazioek emaitza okerragoa jaso zuten, Txinako gorabeherengatik eta yenaren balio irabaziarengatik.

BEZaren goranzko eraginak desagertu zirenean, inflazioa moteldu zen eta urteko batez bestekoa %0,8ra jaitsi zen, 2014an %2,7an kokatu zen bitartean. Beraz, inflazioa urrun dago Japoniako gobernuak ezarri zuen %2,0ko helburutik. Datu positiboa lan merkatuaren eskutik iritsi zen, non langabezia tasak beheranzko joerari jarraipena eman baitzion eta urte amaieran %3,3an kokatua baitzen. Urteko batez bestekoa %3,4 izan zen, 1987tik jaso den txikiena eta ekonomia aurreratuetan jaso den apalenetako bat.

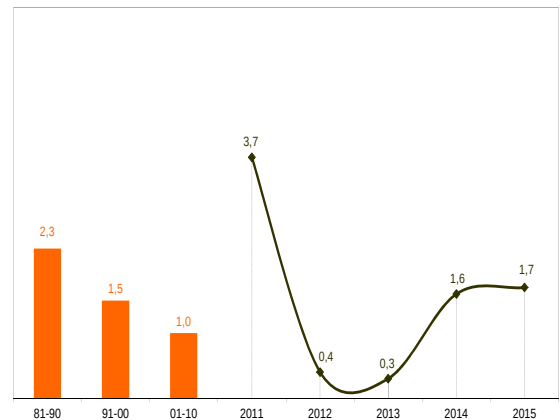
Europar Batasunean, ekonomia jarduerak bilakaera egonkorra erakutsi zuen 2015ean zehar. Moneta politika egokitzaileri eta petrolioaren salneurri oso apalei esker, kontsumo pribatua eta inbertsioa sendo hazi ziren eta BPGaren oinarri behinena izan ziren, baina barne eskariaren agregatu guztiek hamarrenak ekarri zizkieten hazkundeari. Are gehiago, Kontinente Zaharraren sendotasuna dela eta, garatzen ari diren herrialdeen moteltzeak eta finantza alorreko zurrumbiloek ia ez zuten eraginik izan eremuaren hazkundera, %1,9 hazi baitzen, 2014an baino puntu erdi bat gehiago, susperraldia finkatuz. Zehazkiago adierazita, eremuko ekonomia nagusien artean, Erresuma Batuak bakarrik ezagutu zuen moteltze neurritsu bat (2014ko %2,9tik 2015eko %2,3ra jaitsi zuen tasa), inbertsioaren apaltzeak, bereziki etxebizitzan eginikoak, eta kontsumo publiko txikiagoak eraginda. Alemanian, BPGaren gehikuntza 2014ko %1,6a baino zertxobait handiagoa izan zen. Urte horretan nabaria zen dagoeneko susperraldia, 2013an lortutako %0,3 haren ondoren. Barne eskariaren bultzadak lagundu zuen hazkundera, Frantzian gertatu zen bezala. Herrialde horretan kontsumoaren egonkortasunak eta inbertsioaren nolabaiteko hobekuntzak, ez baitzuen behera egin aurreko bi urteetan bezala, bide eman zioten BPGari %1,2 hazteko eta azken hiru urteetako geldotasunetik irteteko.

BPGaren bilakaera zenbait herrialdetan
Urte arteko aldakuntza tasak

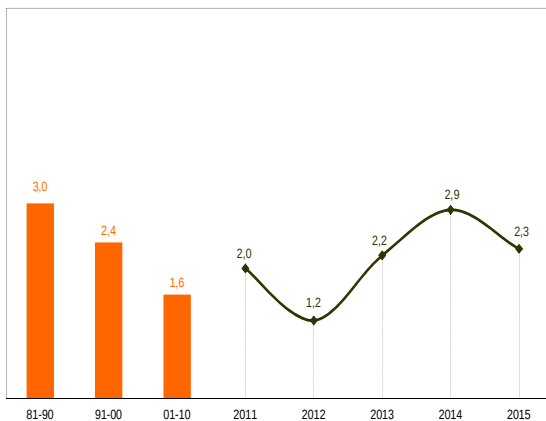
Frantzia

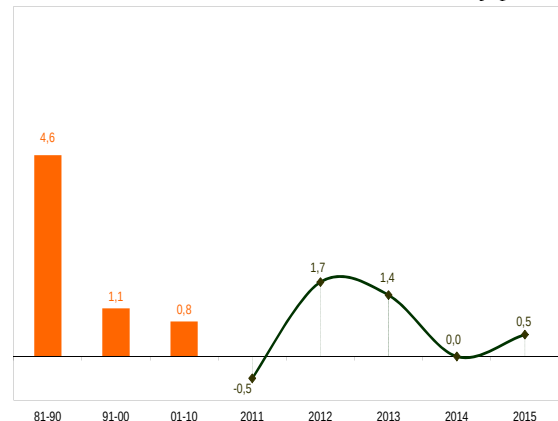
Alemania

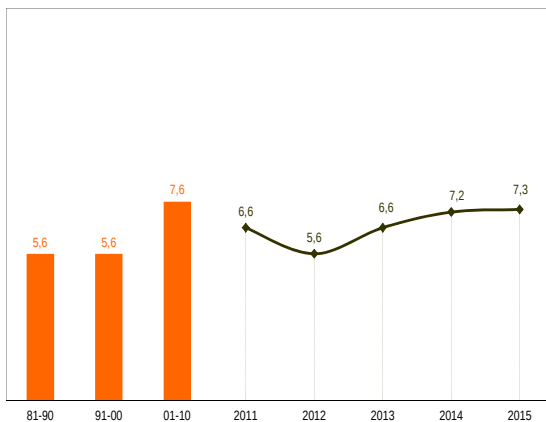
Erresuma Batua

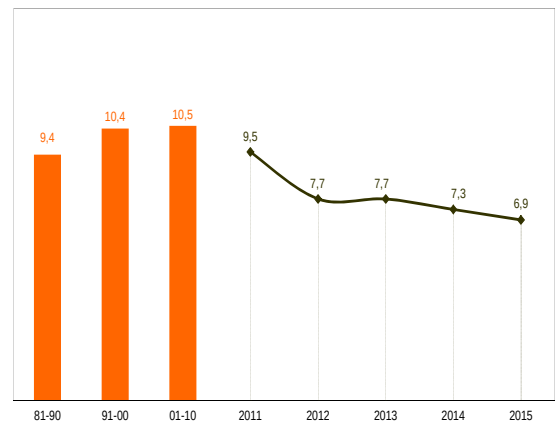
Japonia

India

Txina

Iturria: NDF, Txinako Estatistika Erakunde Nazionale, Japoniako Estatistika Erakundea eta Eurostat.

Lan merkatuari dagokionez, Europar Batasuneko langabezia tasak hoberantz egin zuen berriro eta 2015eko amaieran %9,4an zegoen, 2014an baino zortzi hamarren beherago. Tasa horrek adierazten du Europar Batasuneko langabeen kopurua 1,9 milioi pertsonatan baino gehiagotan murriztu zela. Nabarmendu ziren Alemania, Erresuma Batua eta Hungaria, alde batetik krisian galdutako lanpostuak berreskuratu zituztelako eta, beste aldetik, beraien lan merkatuetan zeuden langabeak Atzeraldi Handia baino lehen zeudenak baino gutxiago zirelako. Beste muturrean kokatu ziren Grezia (%24,9), Espainia (%22,1) eta Kroazia (%16,3), galdutako enpleguaren zati bat berreskuratu zuten arren, oraindik oso urrun daudelako krisi aurreko mailetatik. Azkenik, petrolioaren eta energiaz bestelako lehengaien prezioen beherakadak inflazio tasa baldintzatu zuen berriro, neurri handi batean Txinako eskaria jaitsi zelako, herrialde hori baita lehengai metaliko jakin batzuen eskatzaile behinena. Aurreko guztiaren ondorioz, Europar Batasuneko KPIa hazkunde hutsalaren inguruan egon zen 2015. urte osoan zehar eta baita hiru aldiz tasa negatibotan kokatu ere.

Espainiako ekonomia

2015ean, Espainiak 2014an hasi zuen susperraldia modu nabarian finkatzea lortu zuen, bosturteko batean atzeraldian egon ondoren. Hain zuzen ere, ekonomia espainiarra %3,2 hazi zen, aurreko urtean baino 1,8 puntu gehiago, eta Europako herrialdeen lehen tokietan kokatu zen. Gehikuntza hori 2007tik lortu duen handiena da eta barne eskarian oinarritu zen, kanpo saldoak puntu erdi bat kendu ziolako ekonomia jarduerari. Kontsumo pribatua %3,1 gehitu zen, interes tasa txikiek eta lan merkatuaren hobekuntzak lagunduta. Orobat, inbertsioa, bereziki ekipamendurako ondasunetan eginikoa, %10,0etik gora areagotu zen. Eskaintzaren ikuspegitik, lehenengo aldiz zortzi urtean, sektore guztiek gehikuntza tasa positiboak lortu zituzten. Industriak susperraldia finkatu zuen eta eraikuntzak azkenean hazkundearen bidea berreskuratu zuen. Izan ere, 2014ko emaitzaren aldean zazpi puntu luze irabazi zituen. Datu negatibo bakarra finantza eta aseguru jardueren eskutik iritsi zen, berriro behera egin zutelako. Hala ere, gainontzeko atalen bilakaera onak jaitsiera hori konpentsatu zuen eta zerbitzuen hazkunde tasa %3,1era gorarazi zuen.

Ekonomia jardueraren sendotasuna lan merkatura hedatu zen eta azken urtebetean lanaldi osoko 485.000 lanpostu baino gehiago sortu ziren. Sektoreen bilakaerarekin bat eginez, adar guztiek enplegua sortu zuten, baita finantza eta aseguru jarduerenak ere. Eraikuntza izan zen sektorerik dinamikoena (%6,0), ondoren zerbitzuak eta industria zeudela, biek erritmo bertsuarekin. Aurreko guztiaren ondorioz, lanaldi osoko lanpostu baliokideen kopurua %3,0

handitu zen 2015ean, hots, ia atzeraldiaren erritmo berean. Dena dela, ia hiru milioi lanpostu falta dira oraindik garai hartako kopuru osoa berreskuratzeko. Azkenik, erregaien salneurrien beherakadak eragin handiagoa izan zuen Espainiako ekonomian eta bederatzi hilekotan bertako KPIa aldakuntza tasa negatibotan murgildu zen. Aipatu den guztia dela eta, KPIaren 2015eko aldakuntza tasa %-0,5ean kokatu zen eta Eurogunearekiko inflazio tartearen erdi batekoa izan zen, Espainiaren aldekoa.

ESTATUKO TAULA MAKROEKONOMIKOA

Urte arteko aldakuntza tasak

	2010	2011	2012(B)	2013(B)	2014(A)	2015(A)
Azken kontsumoko gastua	0,6	-1,8	-3,8	-3,0	0,9	3,0
-Familien gastua kontsumoan	0,2	-2,4	-3,6	-3,1	1,2	3,1
-Administrazioaren gastua kontsumoan	1,5	-0,3	-4,5	-2,8	0,0	2,7
Kapital eraketa gordina	-4,9	-6,9	-7,1	-2,5	3,5	6,4
Esportazioak	9,4	7,4	1,1	4,3	5,1	5,4
Inportazioak	6,9	-0,8	-6,2	-0,3	6,4	7,5
BPG	0,0	-1,0	-2,6	-1,7	1,4	3,2
Nekazaritza, abeltzaintza, basogintza, arrantza	2,1	4,4	-11,0	16,5	-3,7	1,9
Erauzketa industriak eta manufaktura industriak	3,6	-0,2	-4,9	-5,2	1,2	3,4
Eraikuntza	-14,5	-12,8	-14,3	-9,8	-2,1	5,2
Zerbitzuak	1,3	0,7	-0,4	-0,6	1,9	3,1
-Merkataritza, garraioa eta ostalaritza	1,5	-0,1	-0,6	0,1	3,2	4,8
-Informazioa eta komunikabideak	3,9	-0,2	2,2	0,7	4,7	4,7
-Finantza eta aseguru jarduerak	-3,3	-2,4	-3,6	-7,8	-1,0	-0,9
-Higiezinaren jarduerak	2,0	2,8	2,0	1,6	1,2	0,8
-Jarduera profesionalak	-1,4	2,3	-1,3	-1,9	3,4	5,8
-Administrazio publ., osasuna eta hezkuntza	2,4	0,9	-0,8	-1,1	-0,4	1,7
-Jarduera artistikoak eta olgetak	1,4	-0,2	-1,4	-0,7	4,4	4,2
Produktuen gaineko zerga garbiak	0,1	-5,6	-4,4	-2,9	0,8	2,8
Gogoratzekoak:						
-Kontsumo prezioen indizea	2,0	3,0	2,4	1,5	-0,2	-0,6
-Enplegua	-2,6	-2,8	-4,9	-3,5	1,1	3,0

(B) Behin-behinekoa (A) Aurrerapena.
Iturria: INE.